

Bůh smlouvy

Texty na tento týden

Neh 10; Gn 9,16; Žd 13,20.21

Základní verš

„Vzhledem k tomu všemu uzavíráme a sepisujeme pevnou dohodu zpečetěnou našimi předáky, levity a kněžími. ... Dům svého Boha neopustíme.“ (Neh 10,1.40)

V Bibli se na řadě míst zmiňuje uzavírání různých dohod a smluv. Pokud se mluví o „smlouvě“ v náboženské oblasti, pak jde většinou o právní uspořádání vztahu mezi Bohem a jeho lidem. Bůh říká: „Vy jste můj lid a já jsem váš Bůh.“ Ve starověkém světě se také uzavíraly písemné smlouvy mezi vládci (šlechtici, lenními pány a podobně) a jejich vazaly či poddanými.

Tyto smlouvy byly uzavřeny, protože přinášely užitek oběma stranám. Vládce se staral o svůj lid (poskytoval jim půdu, ochranu a podobně) a lidé mu za to platili odvody. Ale smlouva s Bohem má úplně jiný charakter. Bůh v podstatě ze smlouvy podobného typu nemá nic, přesto zaslubuje svoji věrnost smlouvě i v případě, že jeho lid smluvní ustanovení poruší. Samozřejmě, požehnání a prokletí spojená se smlouvou umožňovala Izraeli na základě různých obtíží a nepřijemností rozpoznat, že smlouvu porušili.

Tento týden se budeme věnovat smlouvě, o níž se píše v knize Nehemjáš 10. kapitole a která ukazuje na obnovení smluvního vztahu mezi Izraelci a Bohem. Podíváme se také na obecné informace o důležitých aspektech uzavírání smluv v Písmu.

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

ZÁKLADNÍ PRINCIPY SMLOUVY

Vzhledem k tomu všemu uzavíráme a sepisujeme pevnou dohodu zpečetěnou našimi předáky, levity a kněžími. ...²⁹Ostatní lid, kněží, levité, vrátní, zpěváci, chrámoví nevolníci a všichni, kdo se oddělili od národů země k Božímu zákonu, také jejich ženy, synové a dcery, každý, kdo to byl schopen pochopit,³⁰připojovali se ke svým vznešeným bratřím. Přicházeli a přísleže se zaklínali, že budou žít podle Božího zákona, který byl vydán skrze Božího služebníka Mojžíše, a že budou zachovávat a plnit všechna přikázání Hospodina, našeho Pána, jeho práva a jeho nařízení. (Neh 10,1.29.30)

Osobní studium

Přečti si text **Neh 10,1–30** (v návaznosti na text Neh 9,36.37). Jak rozumíš skutečnosti, že s iniciativou uzavřít (obnovit) smlouvu přišli Izraelci, ne Bůh? Proč měli podle tebe potřebu řešit svůj vztah s Bohem právě smlouvou?

Ačkoli smluvní dokument podepsali pouze zástupci lidu, další důležitá zmínka hovoří o tom, že všichni ostatní přísleže se zaklínali, že budou žít podle Božího zákona (Neh 10,29.30). Co bylo na této smlouvě tak významného, že všichni toužili vstoupit do tohoto smluvního vztahu s Bohem? Abychom našli na tuto otázku odpověď, musíme se vrátit na úplný začátek a pochopit biblický ideál smlouvy.

Důležitost smluvního uspořádání spočívala v tom, že (1) smlouva byla součástí Božího postoje k hříšnému lidstvu a jeho touhy po vztahu s lidmi, (2) smlouva zároveň umožňovala lidem prokázat jejich přání zasvětit život Bohu.

Příběh stvoření zaznamenaný v Gn 1. a 2. kapitole ukazuje nejen stvoření prvních lidí, ale

i budování a definování jejich vztahu s Bohem a navzájem mezi sebou. Potom však přišel hřích, který výrazným způsobem všechny vztahy narušil. Hřích je pravým opakem stvoření – přináší zánik a smrt.

Adamův rodokmen se rozdělil, když si Kain vybral zlo (Gn 4,8–17) a Šét přijal Boha (Gn 5,3.24). Sedmý po Adamovi (včetně) v Kainově rodokmenu byl Lámech (Gn 4,17–24), který měl jako první dvě ženy. Násilí v této části rodiny stálo v protikladu s věností ve větvi Šéta. V jeho rodokmenu byl sedmým v pořadí Henoch (Enoch; B21, BK), který „cho-
dil s Bohem“ (Gn 5,24) a byl vzat do nebe. Naštěstí se svět přikláněl stále více ke zlu než k Bohu. Konečně nastala situace, kdy byl rod věrných tak malý, že by brzy nezůstal nikdo, jehož prostřednictvím by mohl Bůh naplnit své zaslíbení potomka, který zachrání lidstvo. Tehdy Bůh zasáhl lidstvo a zemi potopou. Potopa byla jen další formou zániku a přinesla smrt. Bůh potopou zničil to, co již dříve zničili lidé (Gn 6,11–13).

Aplikace

Jaká je tvá osobní zkušenost se zničující mocí hříchu? Jakým způsobem a jakou mocí se dá bojovat proti hříchu? Jak se dá tato moc získat?

SMLOUVA V DĚJINÁCH

Ukáže-li se na oblaku duha, pohlédnu na ni a rozpomenu se na věčnou smlouvu mezi Bohem a veškerým živým tvorstvem, které je na zemi. (Gn 9,16)

²⁰A Bůh pokoje, který pro krev stvrzující věčnou smlouvu vyvedl z mrtvých velikého pastýře ovcí, našeho Pána Ježíše, ²¹necht' vás posílí ve všem dobrém, abyste plnili jeho vůli; on v nás působí to, co se mu líbí, skrze Ježíše Krista. Jemu buď sláva na věky věků! Amen. (Žd 13,20.21)

Osobní studium

Bůh je věrný a plní svá zaslíbení. Po potopě přichází nový začátek prostřednictvím Noema a jeho potomstva. I s nimi se Bůh snažil vybudovat vztah, který byl postaven na myšlence smlouvy. V Bibli můžeme rozpoznat sedm hlavních smluvních vztahů, které Bůh uzavřel s lidmi:

1. smlouva – Adam (Gn 1–3)
2. smlouva – Noe (Gn 6–9)
3. smlouva – Abraham (Gn 12,1–3; 15; 17)
4. smlouva – Mojžíš a Izraelci (známá také jako smlouva ze Sínaje, Ex 19–24)
5. smlouva – Pinchas (Nu 25,10–13)
6. smlouva – David (2S 7,5–16)
7. smlouva – Nová smlouva (Jr 31,31–34)

Přečti si následující texty, ve kterých se hovoří o „věčné smlouvě“. Jak tomuto označení rozumíš? Jak bys vyjádřil podstatu „věčné smlouvy“?

Gn 9,16

Gn 17,7

Iz 55,3

Žd 13,20.21

V Bibli se termín „věčná smlouva“ objevuje šestnáctkrát. Z toho třináct zmínek se vztahuje na smlouvy s Abrahamem, s Izraelci na Sínaji a s Davidem. Skip MacCarty říká, že „věčná smlouva je smlouvou lásky, která

existovala po celou věčnost uprostřed Trojice a kterou Trojice prokazuje celému stvoření.“ (*In Granite or Ingrained?* Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2007, str. 7)

Každá ze sedmi zmíněných smluv je jedinečná, ale všechny mají v sobě zakomponovanou myšlenku „věčné smlouvy“. Je to podobné jako s konceptem „věčného evangelia“, které je poprvé představeno v Gn 3,15 a pak je postupně zjevováno v celém Písmu. Každá následující smlouva slouží k rozšíření a prohloubení našeho pochopení věčné smlouvy lásky, která je plně zjevena v plánu spasení. A i když často od sebe odlišujeme takzvanou starou smlouvu a novou smlouvu, obě v sobě obsahují stejná zaslíbení:

1. Posvěcení: „Svůj zákon jim dám do nitra, vepíšeš jim jej do srdce.“ (Jr 31,33; porovnej s Žd 8,10)

2. Smíření: „Budu jim Bohem a oni budou mým lidem.“ (Jr 31,33; porovnej s Žd 8,10)

3. Poslání: „Už nebude učit každý svého bližního a každý svého bratra: „Poznávejte Hospodina! Všichni mě budou znát, od nejmenšího do největšího z nich.“ (Jr 31,34; porovnej s Žd 8,11)

4. Ospravedlnění: „Odpustím jim jejich nepravost a jejich hříchy už nebudu připomínat.“ (Jr 31,34; porovnej Žd 8,12)

Aplikace

Jak se věčná smlouva lásky projevuje ve tvém životě? Jaká je tvá zkušenost s uvedenými čtyřmi zaslíbeními?

STRUKTURA SMLOUVY

¹⁴Bojte se tedy Hospodina a služte mu bezvýhradně a věrně. Odstraňte božstva, kterým vaši otcové sloužili za řekou Eufратem a v Egyptě, a služte Hospodinu. ¹⁵Jestliže se vám zdá, že sloužit Hospodinu je zlé, vyvolte si dnes, komu chcete sloužit: zda božstvům, kterým sloužili vaši otcové, když byli za řekou Eufратem, nebo božstvům Emorejců, v jejichž zemi sídlíte. Já a můj dům budeme sloužit Hospodinu.“ (Joz 24,14.15)

Osobní studium

Při studiu Písma můžeme rozpoznat, že každá biblická smlouva má typické uspořádání, které můžeme najít i u smluv okolních národů, například Chetitů. Bůh tedy oslovoval lidi takovým způsobem, kterému ve své kultuře mohli dobře rozumět.

Smlouvy, které byly typické v čase starověkého Izraele, měly následující strukturu: 1. preambule (kdo je Bůh); 2. historický úvod (vymezení předchozího vztahu); 3. zákonné podmínky; 4. požehnání a kletby; 5. svědci a 6. zvláštní ustanovení nebo podpis smlouvy. Nemusí nás tedy překvapit, že Bůh používal podobnou strukturu při komunikaci s lidmi. Dělal to, čemu mohli rozumět.

Celé Deuteronomium je napsáno ve formě smlouvy, protože Mojžíš zve Boží lid, aby vstoupil do smluvního vztahu s Bohem. Smlouva je zde vyjádřena následujícím

způsobem: (1) Preambule (Dt 1,1–5); (2) Historický úvod (Dt 1,6–4,43); (3) Zákonné podmínky (Dt 4,44–26,19); (4) Požehnání a kletby (Dt 27–30); (5) Svědci (Dt 30,19) a nakonec (6) Zvláštní ustanovení (Dt 31,9–13).

Podobnou strukturu má i obnova smlouvy, kterou inicioval Jozue. Nejprve je v preambuli představen Bůh jako „Hospodin, Bůh Izraele“ (Joz 24,2). Poté následuje dlouhý historický úvod, ve kterém Jozue připomíná, co pro ně Bůh udělal v minulosti (Joz 24,2b–13).

Následují zákonné podmínky ve formě shrnutí zákona (Joz 24,14.15.23). Další část tvoří požehnání a kletby (Joz 24,19.20), označení svědků (Joz 24,22.27) a zvláštní ustanovení (Joz 24,25.26). I v této kapitole tedy můžeme vidět základní formu smluvního uspořádání, které mělo Izraelcům nejen připomenout Boží vedení v minulosti, ale i jejich povinnosti vyplývající ze smluvního vztahu.

Aplikace

Uvažuj o slovech smlouvy z knihy Jozue: „Všechna tato slova si trvale zapamatujte a světu Bohu Hospodinu důvěřujte. Uctívejte výhradně jen jeho a ostatní falešná božstva vašich předků a okolních národů beze stopy odstraňte. Nechcete-li však z jakéhokoliv důvodu Hospodinu sloužit, potom se ještě dnes rozhodněte, koho tedy vlastně chcete uctívat. Zda svěříte svou důvěru bohům, které uctívali vaši předkové za Eufратem, nebo božstvům Emorejců, jejichž zemi jste osídlili. Ať se však rozhodnete jakkoliv, já a celá má rodina zůstaneme věrni Hospodinu.“ (Joz 24,14.15; SNC) Pokus se tyto verše vyjádřit vlastními slovy. Který princip uvedený v tomto textu můžeš aplikovat do svého života?

SLIBY

³¹Prohlásili: „Nebudeme dávat své dcery národům země a jejich dcery nebudeme brát pro své syny. ³²Když budou přinášet národy země v den odpočinku k prodeji různé zboží a obilí, v den odpočinku, totiž ve svatý den, je od nich nebudeme brát. Sedmého léta necháme pole ladem a nebudeme vymáhat dluhy. ³³Budeme se podřizovat příkazům o odevzdávání třetiny šekelu ročně pro službu v domě našeho Boha...“ (Neh 10,31–33)

Osobní studium

Přečti si text **Neh 10,29–40**. Který z uvedených slibů považuješ ty osobně za nejdůležitější? Proč?

Izraelci se zavázali:

1. Vyhýbat se smíšeným manželstvím (nespojovat se v manželství s těmi, kteří by mohli člověka vést k modloslužbě a tím k narušení víry, protože narušení vztahu k Bohu vede k poškození vztahů s lidmi).

2. Zachovávat sobotní odpočinek (žádné obchodní aktivity, které by vedly k narušení svatosti soboty).

3. Zachovávat sedmý rok a odpouštět dluhy, což mělo přinést svobodu chudým.

4. Finančně podporovat chrám, bohoslužby v něm a přinášet různé oběti, což mělo vést k zachování pravé bohoslužby.

Zatímco první tři sliby souvisejí se vztahy k druhým (manželství a odpuštění dluhů) a k Bohu (sobota), poslední slib (**Neh 10,32–39**) se týká fungování chrámu.

Společenství se těmito kroky snažilo vyjádřit, že se zavázali dodržovat smlouvu a prakticky budovat svůj vztah k Bohu a k druhým lidem. A přestože ne vždy se jim dařilo dokonale zachovávat celou smlouvu, chápali, že správné návyky a jednání mají vliv na jejich budoucnost. Pokud se Izraelci chtěli vydat na správnou cestu, museli si stanovit takové postupy a zvyky, které jim měly pomáhat dosáhnout zvolený cíl. Pokud chtěli mít úzké společenství s Bohem, pak jim k dosažení tohoto cíle mohlo pomoci to, že budou dbát na důležitost soboty a budou se starat o správné fungování chrámu.

Naneštěstí při plnění svých slibů nepostupovali tak, jak se zavázali, o čemž podávají svědectví poslední kapitoly knihy Nehemjáš. Ale navzdory selháním mnoha jednotlivců se velké množství lidí snažilo žít podle daných slibů. Když Bohu dovolíme, aby stál uprostřed našeho života, a budeme ho prosit o pomoc, můžeme si rozvinout náležité návyky a držet se správné cesty.

Aplikace

„Celá proměna našeho života je důsledkem správného rozhodování. Když se vědomě postavíme na Boží stranu, on nám dá svou sílu, která nás pak povede. Tím, že se každý den odevzdáváme Bohu, dostáváme sílu žít novým životem, životem víry.“ (SC 48; CVP 49) Je toto i tvá zkušenost? Pokud ne, co ti v tom brání?

CHRÁM

³³Budeme se podřizovat příkazům o odevzdávání třetiny šekelu ročně pro službu v domě našeho Boha, ³⁴na předkladné chleby, na pravidelný obětní dar, na pravidelnou oběť zápalnou ve dnech odpočinku a o novoluních, na slavnosti, na svaté dávky, na smířčí oběti za hřích za Izraele, vůbec na všechno dílo domu našeho Boha. (Neh 10,33.34)

Osobní studium

Znovu se soustřed' na text **Neh 10,33–40**. Proč byl podle tebe pro Izraelce chrám tak důležitý, že slíbili: „**Dům svého Boha neopustíme**“ (Neh 10,40)? V čem spočívala důležitost chrámu pro život víry (Žd 8,1–7)?

Izraelci se zavázali, že se budou starat o chrám a o službu v něm. A přestože šlo o poměrně malou skupinu lidí, která byla navíc utlačovaná, rozhodli se, že musejí dávat ze svého mála tolik, aby chrám prosperoval, nejen bojoval o svou existenci. Rozhodli se proto dávat na chrám třetinu šekelu ročně, nejen v době, kdy si to vyžadoval zákon. Národ si uvědomoval, že musí udělat víc, než bylo předepsáno. Kromě toho si rozdělili odpovědnost za pálení dřeva na oltáři mezi jednotlivé rodiny. Uvědomovali si totiž, že bez správné organizace by toto nebylo možné dlouhodobě udržet.

Prvotiny z úrody na poli a na stromech, desátky a dary zajišťovaly službu kněží a le-

vitů. Na podporu levitů byl určen desátek ze všeho. Desetina toho, co dostali levité, sloužila k podpoře kněží.

Chrám představoval tlukot srdce izraelského národa. Byl pro víru Izraelců tak důležitý, že se největší národní tragédií stalo zničení chrámu králem Nebúkadnesarem a to, že dal odnést bohoslužebné předměty. Když chrám správně plnil svou úlohu, směřoval duchovní život národa správným směrem, protože vedl k rozhodujícímu řešení problému hříchu prostřednictvím smrti beránka. Když Ježíš zemřel na kříži, tento předobraz se stal skutečností (**Ř 5,5–10**). Kromě toho lidé prostřednictvím každoročního Dne smíření nejen prožívali odpuštění, ale učili se také o Božím plánu zcela zničit zlo a hřích. Jinými slovy, chrám sloužil jako prostředek, který lidem zjevoval celý plán spasení. Poznání a pochopení chrámové služby nám pomáhá vidět širší obraz toho, jaký Bůh je a jaký je jeho plán pro naši záchranu.

Aplikace

„Věrohodné je to slovo a zaslouží si plného přijetí: Kristus Ježíš přišel na svět, aby zachránil hříšníky. Já k nim patřím na prvním místě...“ (1Tm 1,15) V co věřil a doufal apoštol Pavel? Jak můžeme prožívat stejnou naději, jakou žil Pavel?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečti si kapitulu „Úplné odevzdání“ z knihy *Cesta k vnitřnímu pokoji* (SC 43–48; CVP 45–49).

„Služba v pozemské svatyni se dělila do dvou fází. Kněží sloužili každý den ve svatyni a pak jednou za rok konal velekněz ve svatyni svatých zvláštní úkon smíření a očištění svatyně. Každý den přinášeli kající hříšníci své oběti ke dveřím svatostánku, pokládali ruku na hlavu obětního zvířete a vyznávali své hříchy. Tím obrazně přenášeli svoji vinu ze sebe na nevinnou oběť. Pak bylo zvíře usmrceno. Bez vylití krve, vysvětluje apoštol, není odpuštění hříchu. V krvi je život těla. (Lv 17,11) Porušení Božího zákona vyžaduje smrt přestupníka. Krev znázorňuje život hříšníka propadlého odsouzení. Jeho vinu přenesenou na oběť zanesl kněz v krvi obětního zvířete do svatyně a kropil jí před oponou, za níž byla truhla s deskami zákona, který hříšník přestoupil. Tímto obřadem byl hřích prostřednictvím krve obrazně přenesen do svatyně. V případě některých obětí nebyla krev vnášena do svatyně, ale její maso snědl kněz, jak Mojžíš přikázal Áronovým synům: Vám ji (Bůh) dal, abyste nesli nepravost pospolitosti. (Lv 10,17) Oba obřady jsou symbolem přenesení hříchu z člověka, který hřích vyznal, do svatyně.“ (GC 418; VDV 276)

Otázky k rozhovoru

1. Uvažujte o slibech, které jste dali, ale porušili, bez ohledu na to, jak upřímně jste to mysleli s jejich dodržením. Co jste se z této zkušenosti naučili? V čem vám to může pomoci vyvarovat se podobných chyb v budoucnosti?
2. Jak můžete uzavřít smlouvu s Bohem? Proč Bůh touží uzavřít s vámi smlouvu?
3. Smlouva je právní ustanovení vztahu. Přestože my smlouvu porušujeme, Bůh zůstává stále věrný. Jak může toto pochopení Boží dobroty a věrnosti vést lidi blíže k Bohu a pomáhat jim žít lepším životem?
4. Když mezi dvěma stranami chybí důvěra, že stačí podání ruky, je třeba právní dokument podepsat. Jelikož následkem hříchu se od Boha vzdalujeme, on nás opakovaně zve, abychom obnovili náš vztah s ním. Jaký prospěch máme z takové obnovy?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

_____	_____
_____	_____
_____	_____